

Teresa Colomer
Universitat Autònoma de Barcelona

La xarxa d'un postgrau: el Màster de llibres i literatura per a infants i joves

La red de un postgrado:
el Master de libros
y literatura para niños
y jóvenes

A Postgraduate Network: the Master's in Children's and Young Adult Literature and Books



Hi ha projectes que neixen com una llavor i s'expandeixen. Aquest es podria veure a l'inrevés: com una xarxa marinera de persones que un dia decideixen estirar-se fora de l'aigua per un punt concret i per tal d'oferir el peix que ha anat atrapant durant molt de temps. L'objectiu de creació del «Màster de llibres i literatura per a infants i joves» sorgeix de la relació entre equips humans de la Universitat Autònoma de Barcelona, el Banco del Libro de Venezuela i la Fundación Germán Sánchez Ruipérez. Existia la consciència que aquestes institucions tenen formes molt properes d'acostar-se al treball sobre els llibres i la lectura per a infants i això s'estén a la percepció que es disposa d'una àmplia agenda conjunta de companys i amics dels dos continents. Així que un dia ens vam trobar pensant que potser caldria fusionar aquest capital humà i de coneixement en una instància que promocionés la vinculació de tots i permetés la formació continuada de professionals amb uns referents coneguts, debatuts i, al capdavall, potser compartits.

Hay proyectos que nacen como una semilla y se expanden. Éste se podría ver al revés: como una red marinera de personas que un día decide estirarse fuera del agua por un punto concreto para ofrecer la pesca que ha ido atrapando durante mucho tiempo. El objetivo de creación del «Master de libros y literatura para niños y jóvenes» surge de la relación entre equipos humanos de la Universidad Autónoma de Barcelona, el Banco del Libro de Venezuela y la Fundación Germán Sánchez Ruipérez. Existía la conciencia de que estas instituciones tienen formas muy afines de abordar el trabajo sobre los libros y la lectura para niños y eso se extiende a la percepción de que se dispone de una amplia agenda conjunta de compañeros y amigos de los dos continentes. Así que un buen día nos encontramos pensando que quizás habría que fusionar este capital humano y de conocimiento en una instancia que promocionase la vinculación de todos y permitiese la formación continuada de profesionales con unos referentes conocidos, debatidos y, en definitiva, quizá compartidos.

There are projects that are born as seeds and germinate, but this project could be seen from the opposite perspective: as a network of seafarers who decide to drop anchor at a certain spot one day to offer a catch of fish they have been storing up over a long period of time. The idea of creating the Master's in Children's and Young Adult Literature and Books sprang from the relationship between groups of colleagues at the Autonomous University of Barcelona (known as the UAB), the Venezuelan Book Bank and the Germán Sánchez Ruipérez Foundation. Aware of the very compatible ways these institutions have of approaching the realm of children's books and reading material –which extended to the perception of our friends' and colleagues' broad joint agenda on both continents– we found ourselves thinking one day that perhaps these human and knowledge resources should be fused in an application that enhanced the ties among us all and provided professionals with access to ongoing education with well-known, debated and, in short, perhaps common referents.

Una carta de navegació

Els objectius amb què va néixer aquesta idea s'expressen així a la presentació del màster: «L'accés a la cultura escrita resulta imprescindible en les nostres societats actuals per a la construcció cultural de tots els ciutadans. Moltes institucions dediquen grans esforços a la consecució d'aquest objectiu, de manera que, a la tasca habitual de l'escola o les biblioteques s'han afegit nous esforços de promoció dels hàbits lectors per part de les administracions públiques o de les associacions privades. Així, per exemple, el 2005 es va declarar «Any del llibre i la lectura» a Barcelona, «El Any Iberoamericà de la lectura» als països de parla espanyola i és vigent el «Plan Nacional de Lectura» a Espanya. Els llibres infantils són una part fonamental de la lectura en l'etapa de formació. El seu coneixement forma part, doncs, de les necessitats dels professionals implicats en l'educació lectora de les noves generacions.

Una carta de navegación

Los objetivos con que nació esta idea se expresan así en la presentación del master: «El acceso a la cultura escrita resulta imprescindible en nuestras sociedades actuales para la construcción cultural de todos los ciudadanos. Muchas instituciones dedican grandes esfuerzos a la consecución de este objetivo, de manera que, a la tarea habitual de la escuela o las bibliotecas se han añadido nuevos esfuerzos de promoción de los hábitos lectores por parte de las administraciones públicas o de las asociaciones privadas. Así, por ejemplo, el 2005 se declaró «Año del libro y la lectura» en Barcelona, «El Año Iberoamericano de la lectura» en los países de habla hispana y está vigente el Plan Nacional de Lectura en España. Los libros infantiles constituyen una parte fundamental de la lectura en la etapa de formación. Su conocimiento forma parte, pues, de las necesidades de los profesionales implicados en la educación lectora de las nuevas generaciones.

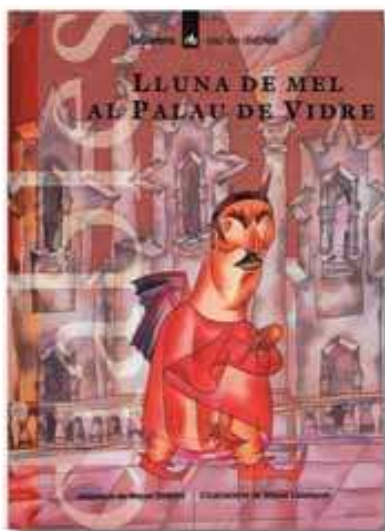
A nautical chart

The objectives that accompanied this idea at its inception are described in the Master's programme presentation:

"Access to written culture is crucial to the cultural education of all citizens in contemporary societies. Many institutions are striving to achieve this objective; schools and libraries are now being joined by public agencies and private associations in their efforts to promote reading habits. For example, 2005 was the Year of Books and Reading in Barcelona and the Second Latin American Year of Reading in Spanish-speaking countries, while the National Reading Plan is underway in Spain itself. Children's books are the keystone to reading in the early stages of education and so it follows that the professionals who educate new generations of readers need to be familiar with them.

Through the collaboration of institutions that have been working in this field in different countries for many years, the Master's aspires to become a benchmark for both

La Galera. El Sac, col·lecció.



El màster es proposa crear un referent de qualitat que s'estengui a les dues bandes de l'Atlàntic a través de la col·laboració amb les institucions de diferents països que treballen des de fa anys en aquest camp. Els eixos de la seva proposta són ajuntar esforços, consensuar referents i criteris d'actuació, i potenciar la recerca. Per això, la fórmula *a distancia* ha semblat la manera més operativa d'incorporar progressivament la participació dels professionals més reconeguts del sector i facilitar un horitzó comú de formació als professionals dels diferents països.»

Les institucions organitzadores tenien un bon graix d'experiència al darrera sobre aquestes qüestions. La UAB, per exemple, va ser la primera universitat de tot l'Estat a oferir un Postgrau de Biblioteca Escolar (1990-1993). En aquells moments es va orga-

El master se propone crear un referente de calidad que se extienda a ambos lados del Atlántico a través de la colaboración con las instituciones de diferentes países que trabajan desde hace años en este campo. Los ejes de su propuesta son unificar esfuerzos, consensuar referentes y criterios de actuación, así como potenciar la investigación. Por ello, la fórmula *a distancia* ha parecido la forma más operativa de incorporar progresivamente la participación de los profesionales más reconocidos del sector y facilitar un horizonte común de formación a los profesionales de los diferentes países.»

Las instituciones organizadoras contaban con un buen bagaje de experiencia sobre estas cuestiones. La UAB, por ejemplo, fue la primera universidad de todo el Estado en ofrecer un Postgrado de Biblioteca Escolar (1990-1993). En aquellos momentos

sides of the Atlantic. Its main goals are to join efforts, promote research and agree on reference points and performance criteria. Therefore, distance study seemed the most practical way to progressively incorporate a number of the sector's most prestigious professionals and forge a common educational horizon for professionals from different countries."

The institutions that created the Master's have a solid, longstanding history in these areas. The UAB, for example, was the first university in Spain to offer a postgraduate School Librarian programme (1990-1993). At the time, it was organised jointly by the School of Library Science and Documentation and the Rosa Sensat Teachers Association, in collaboration with all the institutions in Catalonia that had played a role in training these professionals until then, such as the

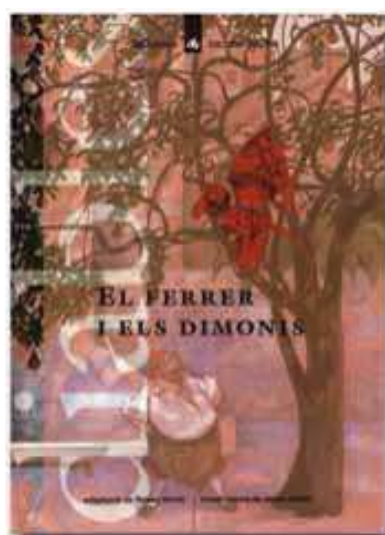
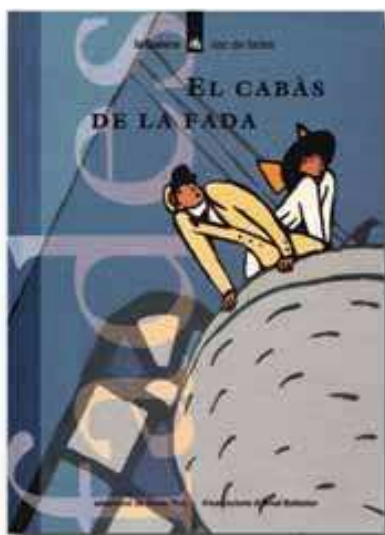
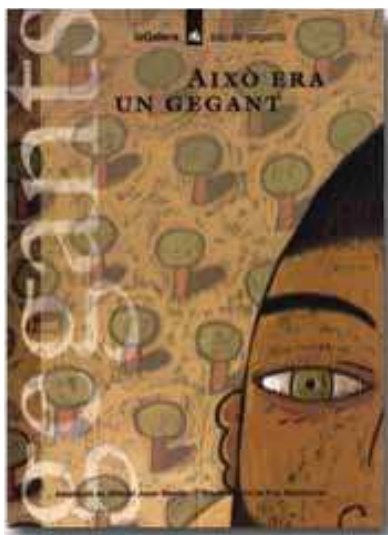
nitzar conjuntament amb l'Escola de Biblioteconomia i Documentació i amb l'Associació de Mestres Rosa Sensat i va comptar amb la col·laboració de totes les instàncies de Catalunya que havien tingut un paper en la formació d'aquests professionals fins llavors, com el Col·legi de Bibliotecaris, l'Institut Municipal d'Educació, etc. En aquella acció ja planava el mateix substrat que ara: unir les reflexions disperses sobre formació i oferir una plataforma tan connectada com es pogués per a l'increment de l'impacte en la realitat. D'altra banda, la UAB ha mantingut una oferta constant de cursos de doctorat i recerca en aquest camp (actualment a través del Grup de recerca sobre llibre infantil i juvenil i educació literària, GRETEL) i ha creat i coordinat la primera xarxa temàtica de l'Estat sobre «Teoria, història i ús educatiu del llibre infantil», que, d'ençà de l'any 1999 ha agrupat el professorat de les universitats de Catalunya, Illes Balears i País Valencià dedicat a la recerca i docència sobre aquests temes.

se organizó conjuntamente con la Escuela de Biblioteconomía y Documentación y con la Asociación de Maestros Rosa Sensat y contó con la colaboración de todas las instancias de Cataluña que habían desempeñado un papel en la formación de estos profesionales hasta entonces, como el Colegio de Bibliotecarios, el Instituto Municipal de Educación, etc. En aquella acción ya apuntaba el mismo sustrato que ahora: unir las reflexiones dispersas sobre formación y ofrecer una plataforma lo más conectada posible para incrementar el impacto sobre la realidad. Por otro lado, la UAB ha mantenido una oferta constante de cursos de doctorado e investigación en este campo (actualmente a través del Grupo de investigación sobre libro infantil y juvenil y educación literaria, GRETEL) y ha creado y coordinado la primera red temática del Estado sobre «Teoría, historia y uso educativo del libro infantil», que, desde el año 1999 y hasta ahora, ha agrupado al profesorado de las universidades de Cataluña, Islas Baleares y País Valenciano dedicado a

School of Librarians and the Municipal Institute of Education, among others. That programme had the same focus as this Master's: to bring together disperse reflections on training and provide the most close-knit platform possible to enhance its impact on contemporary society. The UAB has also offered a range of doctorate and research courses in the field over the years (currently through GRETEL, the Children's and Young Adult Literature and Books Education and Research Group) and in 1999 created and coordinated the first themed network on the theory, history and educational use of children's books in Spain, which is offered jointly by the research and teaching staff of the universities of Catalonia, the Balearic Islands and the Community of Valencia.

The Venezuelan Book Bank (www.bancodellibro.org.ve) is a not-for-profit civic association dedicated to promoting children's literature and reading in Venezuela, the Caribbean and Latin America in general. The institution was founded in 1960 as a text

La Galera. El Sac, col·lecció.



Pel que fa al Banco del Libro de Venezuela (www.bancodellibro.org.ve), es tracta d'una associació civil sense ànim de lucre, dedicada a la promoció de la lectura i la literatura per a infants a Veneçuela, Amèrica llatina i el Carib. La institució s'inicià ja el 1960 com un centre d'intercanvi de llibres de text (d'aquí el seu nom de «Banc») i, en aquestes dècades, ha anat expandint les seves activitats cap a diverses àrees d'acció: el desenvolupament de xarxes de biblioteques –públiques i escolars–, un programa d'avaluació de llibres per a infants i joves, col·leccions de publicacions de reflexió pràctica i d'estudi, una àmplia oferta de formació –ara també a distància–, un centre de documentació de publicacions especialitzades en literatura infantil i juvenil, a més d'una gamma molt variada d'activitats de promoció de la lectura en tota mena de situacions i contextos.

la investigación y la docencia sobre estos temas.

Por lo que respecta al Banco del Libro de Venezuela (www.bancodellibro.org.ve), se trata de una asociación civil sin ánimo de lucro, dedicada a la promoción de la lectura y la literatura para niños en Venezuela, América Latina y el Caribe. La institución nació en 1960 como un centro de intercambio de libros de texto (de ahí su nombre de «Banco») y, en estas décadas, ha ido expandiendo sus actividades hacia diversas áreas de acción: el desarrollo de redes de bibliotecas –públicas y escolares–, un programa de evaluación de libros para niños y jóvenes, colecciones de publicaciones de reflexión práctica y de estudio, una amplia oferta de formación –ahora también a distancia–, un centro de documentación de publicaciones especializadas en literatura infantil y juvenil,

book exchange (hence its name "Bank") and extended its scope in the ensuing decades to cover a wide range of areas; it has developed school and public library networks, a children's and young adult book evaluation programme, collections of publications on practical topics and research, a broad array of educational options that now include distance courses and a documentation centre for publications on children's and young adult literature, in addition to a number of different activities that encourage reading in all types of situations and contexts.

Lastly, the Germán Sánchez Ruipérez Foundation (www.fundaciongsr.es) created its first centre for documenting and promoting reading in Salamanca based on the Book Bank's model and its expanding role as a centre for reading initiatives is widely known.

Finalment, la Fundació Germán Sánchez Ruipérez (www.fundaciongsr.es) va crear el seu primer centre de documentació i promoció de la lectura a Salamanca a partir del model del Banco i ha anat incrementant el seu paper de centre d'iniciatives sobre la lectura a Espanya de manera prou coneguda per tothom.

A partir d'aquestes trajectòries, es compartia la convicció que el punt on volíem centrar el projecte, el seu *motor* de formació, es trobava en «els llibres i la literatura per a infants i joves». Com va dir una de nosaltres, el que primer preparava per a la tasca de formar els lectors era «el roce, el roce con los libros», és a dir, el bagatge de lectures fetes i analitzades, la construcció d'un horitzó d'expectatives professionals sobre allò que ofereix la literatura per a infants com a itinerari d'aprenentatge durant aquesta etapa de la vida. O, dit d'una altra manera, el punt de partida d'aquest màster concret es trobava en la reflexió sobre com s'ho fan els llibres infantils per

además de una gama muy variada de actividades de promoción de la lectura en todo tipo de situaciones y contextos.

Finalmente, la Fundació Germán Sánchez Ruipérez (www.fundaciongsr.es) creó su primer centro de documentación y promoción de la lectura en Salamanca a partir del modelo del Banco y ha ido incrementando su papel de centro de iniciativas sobre la lectura en España de modo harto conocido por todos.

A partir de estas trayectorias, se compartía la convicción de que el punto en el que queríamos centrar el proyecto, su *motor* de formación, se hallaba en «los libros y la literatura para niños y jóvenes». Como dijo una de nosotros, lo primero que preparaba para la tarea de formar a los lectores era «el roce, el roce con los libros», es decir, el bagaje de lecturas realizadas y analizadas, la construcción de un horizonte de expectativas profesionales sobre lo que ofrece la literatura para niños como itinerario de aprendizaje durante esta etapa de la vida. O, dicho de otro modo,

This background led us to the common conviction that the project's core, its educational driving force, should be "Children's and Young Adult Books and Literature". As one of us said, the first thing that prepared one for the task of educating readers was "contact and more contact with books", i.e., the baggage of readings and analyses and the construction of a horizon of professional expectations about what children's literature offers as a learning itinerary during the early stages of life. In other words, the departure point of this specific Master's consists in reflecting on how children's books can attract readers and how books (or oral literature) can offer children both an empirical idea of what can be expected from literature, as well as a framework for developing the skills required to gain access to it.

A complicated vessel

We decided not to renounce anything when we created the project, an impetuous, high-flying ambition that was immediately and



poder tenir lectors; en el descobriment de la manera com els llibres (o la literatura oral) ofereixen als nois i noies, tant una idea empírica del que es pot esperar de la literatura, com la bastida de desenvolupament de les competències per accedir-hi.

Un vaixell complex

En la creació del projecte, vam decidir no renunciar a res. Hem de reconèixer que aquesta ambició tan rotunda i arrauxada va ser rebaixada immediatament i constantment per l'aplicació a les nostres decisions d'una bona dosi de realitat i seny. Tot i així, no és menys cert que el màster s'ha mogut en un equilibri combinatori que volia donar cabuda a diversos tipus d'opcions:

Entre la distància i la proximitat. El màster havia de ser a distància si es volia que fos una plataforma estesa geogràficament a

el punto de partida de este master concreto se hallaba en la reflexión sobre cómo se las arreglan los libros infantiles para tener lectores; en el descubrimiento del modo en que los libros (o la literatura oral) ofrecen a los chicos y a las chicas tanto una idea empírica de lo que se puede esperar de la literatura, como del armazón de desarrollo de las competencias que se precisan para acceder a ella.

Un barco complejo

En la creación del proyecto, decidimos no renunciar a nada. Hemos de reconocer que esta ambición tan rotunda y arrebataada se vio rebajada de inmediato y constantemente por la aplicación a nuestras decisiones de una buena dosis de realidad y cordura. Aun así, no es menos cierto que el master se ha movido dentro de un equilibrio combinatorio

constantly brought back down to earth by applying a healthy dose of reality and common sense to our decisions. Even so, the Master's sought to strike a balance between different combinations of several types of options:

Between distance and proximity. Since we aspire to be a bridge between two continents, the Master's had to be available as a distance study programme, yet we also wished to be able to see each other in person at some point and hold workshops and group book discussions, which is why the programme also included a compulsory one-week intensive classroom component that could be taken at either the Venezuelan Book Bank headquarters in Caracas or Barcelona's Autonomous University.

Between core and optional subjects. The Master's needed to be structured

dos continents, però alhora desitjàvem veure'ns personalment les cares en algun moment i poder incloure un treball material de tallers i manipulació en grup dels llibres. Per això el vam imaginar semipresencial amb la inclusió d'una setmana intensiva que, per continuar els equilibris, podia ser, o bé a Caracas, a la seu del Banco del Libro de Veneçuela, o bé a la Universitat Autònoma de Barcelona.

Entre el **comú** i l'**optatiu**. El màster havia de construir-se al voltant d'uns cursos de coneixements comuns sobre el nucli esmentat. Els cursos introductoris sobre els llibres infantils i juvenils com a producte cultural de les nostres societats postindustrials i la reflexió sobre les tipologies de llibres, havien de donar pas a cursos sobre la tradició oral, els llibres clàssics, els actuals del tombant del segle XXI, el paper ja indefugible de la il·lustració i, finalment, la història de la destinació i recepció infantil d'aquestes obres. Però alhora calia deixar una certa opció entre les peces d'aquest trencacloques tan encaixat perquè poguessin adaptar-s'hi els coneixements previs i els interessos dels futurs alumnes.

Entre el **nucli** i els **itineraris derivats**. El màster es movia al voltant dels llibres. Però el que la gent podia voler fer-ne després variava. Calia, doncs, oferir uns certs itineraris que conduïssin a diversos perfils professionals. En vam triar quatre de principals:

1. La producció editorial dels llibres. Per a aquest itinerari es van triar com a cursos optatius l'anàlisi i l'elaboració de projectes editorials complets.

2 La crítica i l'estudi de les obres. Els continguts dels cursos aquí aplegats consistien en criteris de valoració dels llibres i dels formats digitals, l'estudi de les diferents perspectives crítiques produïdes a la literatura infantil i juvenil i l'elaboració de ressenyes de diversos tipus.

3 La tasca de promocionar-les des de diverses instàncies. Els continguts passaven aquí per la reflexió sobre la lectura i els lectors, l'anàlisi de programes de promoció a diferents països i l'elaboració de projectes concrets.

4. El seu ús com a aprenentatge escolar, amb cursos sobre la literatura per a les primeres edats, la formació d'usuaris de la biblioteca escolar, la relació entre els llibres i els aprenentatges literaris, els llibres informatius i l'elaboració de projectes escolars de treball a les aules.

Entre la **teoria** i la **pràctica**. El màster ofería uns continguts teòrics, vehiculats per la lectura, el debat i el treball acadèmic. Però alhora era interessant reservar uns espais de treball més pràctic en els tallers de la setmana presencial, com també oferir la possibilitat de realitzar pràctiques professionals tutoritzades. També calia poder fer aquestes dues coses respecte dels quatre itineraris previstos. Certament, no es podia

que quería dar cabida a varios tipo de opciones:

Entre la **distancia** y la **proximidad**. El master debía ser a distancia si se quería que fuera una plataforma extendida geográficamente entre dos continentes, pero al mismo tiempo deseábamos conocernos personalmente en algún momento y poder incluir un trabajo material de talleres y manipulación en grupo de los libros. Por ello lo concebimos como semipresencial, con la inclusión de una semana intensiva que, para seguir con los equilibrios, podía ser, bien en Caracas, en la sede del Banco del Libro de Venezuela, o bien en la Universidad Autónoma de Barcelona.

Entre lo **común** y lo **optativo**. El master debía construirse alrededor de unos cursos de conocimientos comunes sobre el núcleo mencionado. Los cursos introductorios sobre los libros infantiles y juveniles como producto cultural de nuestras sociedades postindustriales y la reflexión sobre las tipologías de libros, debían dar paso a cursos sobre la tradición oral, los libros clásicos, los actuales en los albores del siglo XXI, el papel ya insoslayable de la ilustración y, finalmente, la historia del destino y la recepción infantil de estas obras. Pero al mismo tiempo había que dejar una cierta opción entre las piezas de este rompecabezas tan encajado para que pudiera acoger los conocimientos previos y los intereses de los futuros alumnos.

Entre el **núcleo** y los **itinerarios derivados**. El master giraba en torno a los libros. Pero lo que la gente podía querer hacer después con él, variaba. Había que ofrecer, pues, unos ciertos itinerarios que condujeran a diferentes perfiles profesionales. Elegimos cuatro principales:

1. La producción editorial de los libros. Para este itinerario se eligieron como cursos optativos el análisis y la elaboración de proyectos editoriales completos.

2 La crítica y el estudio de las obras. Los contenidos de los cursos aquí reunidos consistían en criterios de valoración de los libros y de los formatos digitales, el estudio de las diferentes perspectivas críticas producidas en la literatura infantil y juvenil y la elaboración de reseñas de diversos tipos.

3 La tarea de promocionarlas desde distintas instancias. Los contenidos pasaban aquí por la reflexión sobre la lectura y los lectores, el análisis de programas de promoción en diferentes países y la elaboración de proyectos concretos.

4 Su uso como aprendizaje escolar, con cursos sobre la literatura para las primeras edades, la formación de usuarios de la biblioteca escolar, la relación entre los libros y los aprendizajes literarios, los libros informativos y la elaboración de proyectos escolares de trabajo en las aulas.

Entre la **teoría** y la **práctica**. El master ofrecía unos contenidos teóricos, vehiculados por la lectura, el debate y el trabajo aca-

around core courses based on common knowledge in its main areas. Introductory courses to children's and young adult books as a cultural product of our post-industrial societies and reflections on types of books led to courses on the oral tradition, classic literature, classics at the dawn of the twenty-first century, the now unassailable role of illustration and, finally, the history of the recipient and how children receive these works, yet we also needed to leave certain options open between the pieces of this tight-fitting puzzle to accommodate future students' prior knowledge and interests.

Between the **nucleus** and **derived itineraries**. The Master's revolved around books, yet what people would want to do with them later varied. Therefore, we needed to offer itineraries that catered to different professional profiles. The following four main optional areas were selected:

1. Book publishing. Analysing and preparing complete publishing projects were chosen as the subjects offered in this itinerary.

2 Literary study and criticism. The content of the courses in this itinerary consisted of examining evaluative criteria for books and digital formats, studying different critical perspectives in children's and young adult literature and preparing several types of reviews.

3 Book promotion in different contexts. This included reflecting on readers and reading, analysing promotional programmes in different countries and devising concrete projects.

4 Books in schools. This itinerary included courses on literature for young learners, educating school library users, the relationship between books and literary learning, informative books and formulating classroom projects.

Between **theory** and **practice**. The theoretical contents of the Master's were delivered through the vehicles of reading, discussion and academic study. Yet, we also felt time should be set aside for more practical work in weekly classroom workshops and optional tutor-supervised professional internships. These two aspects needed to be applied to all four itineraries. Although no one expected offering four types of internships for people in different countries to be easy, in fact, our solid network of contacts and accomplices allowed us to face the challenge with a certain optimism.

Between **Latin American** and **Catalan literature**. Although the Master's initially focussed on Latin America, it was being offered by a Catalan university that wished to continue to address its immediate audience and culture, which is why we needed to include a certain differentiated offer at the point where subjects, forms and diplomas diverged, although it would naturally be chosen by fewer students.



esperar que oferir pràctiques de quatre tipus per a persones que residien en països diversos fos gens fàcil, però comptàvem amb una bona xarxa de contactes i complicitats per abordar el repte amb un cert optimisme.

Entre la literatura hispanoamericana i la catalana. El màster sorgia de bon principi abocat a Iberoamèrica. Però es feia des d'una universitat catalana que no volia renunciar al seu públic proper i a la seva cultura. Per això calia incloure-hi una certa oferta diferenciada, allà on els temes, les formes i els títols divergien, encara que, necessàriament, havia de ser una opció minoritària en nombre d'alumnes.

Entre el cost de la qualitat i la possibilitat d'accedir-hi. Lògicament, les opcions anteriors encarien el producte. Per això, d'una banda es va fer punta de coixí per tal de mantenir-se dins d'uns límits econòmics, i de l'altra es va iniciar una tasca de recerca de subvencions privades que permetessin que moltes persones, especialment de Llatinoamèrica, no quedessin automàticament excloses de l'oferta. Cal avançar aquí que, finalment, es va aconseguir que un terç de l'alumnat pogués gaudir d'una beca de matrícula, total o mitja.

Una doble titulació. Una altra dificultat d'accés provenia de les diferències de titulació segons els països. Els mestres i bibliotecaris espanyols són diplomats, la qual cosa no permet cursar estudis de màster, mentre que els de Llatinoamèrica acostumen a ser llicenciats. Atesa aquesta situació, la UAB va concedir que els diplomats fossin admesos en aquest postgrau, tot i que els alumnes podrien triar si cursaven només un primer any de diplomatura o continuaven endavant durant un segon any per aconseguir el títol de màster.

Un entorn ric d'ofertes complementàries. El seguiment del màster ofería una ocasió propícia, en primer lloc, per a un coneixement més proper d'autors i il·lustradors; en segon lloc, per a la familiarització amb accents lingüístics i formes de recitar, llegir o narrar variades; i, en tercer lloc, per tenir accés directe a algunes de les persones que han estat clau en el desenvolupament dels marcs de referència actuals sobre la lectura i els llibres infantils.

Per aconseguir aquests objectius, la

démico. Pero al mismo tiempo era interesante reservar unos espacios de trabajo más práctico en los talleres de la semana presencial, así como ofrecer la posibilidad de realizar prácticas profesionales tutorizadas. También había que poder hacer estas dos cosas respecto a los cuatro itinerarios previstos. Ciertamente, no se podía esperar que ofrecer prácticas de cuatro tipos para personas que residían en países diversos fuera nada fácil, pero contábamos con una buena red de contactos y complicidades para afrontar el reto con un cierto optimismo.

Entre la literatura hispanoamericana y la catalana. El master surgía, en primer lugar, apuntando a Iberoamérica. Pero se hacía desde una universidad catalana que no quería renunciar a su público inmediato y a su cultura. Por ello había que incluir una cierta oferta diferenciada, allí donde los temas, las formas y los títulos divergían, aunque, necesariamente, tenía que ser una opción minoritaria en número de alumnos.

Entre el coste de la calidad y la posibilidad de acceder al programa. Lógicamente, las opciones anteriores encarecían el producto. Por ello, por una parte se hizo encaje de bolillos para mantenerse dentro de unos límites económicos, y por la otra se inició una tarea de captación de subvenciones privadas que permitieran que muchas personas, especialmente de Latinoamérica, no quedasen automáticamente excluidas de la oferta. Cabe destacar aquí que, finalmente, se consiguió que un tercio del alumnado pudiese disfrutar de una beca de matrícula, total o media.

Una doble titulación. Otra dificultad de acceso provenía de las diferencias en la titulación de los distintos países. Los maestros y bibliotecarios españoles son diplomados, lo cual no permite cursar estudios de master, mientras que los de Latinoamérica acostumbran a ser licenciados. Dada esta situación, la UAB concedió que los diplomados fuesen admitidos en este postgrado, aunque los alumnos podrían elegir si cursaban sólo un primer año de diplomatura o proseguían durante un segundo año para obtener el título de master.

Un entorno rico de ofertas complementarias. El seguimiento del master ofrecía una ocasión propícia, en primer lugar, para un conocimiento más próximo de autores e ilus-

Between the cost of quality and facilitating enrolment in the programme. Logically, the above options made the Master's more expensive, which is why on one hand, we tightened our belts to stay within economic limits and on the other, began to look for private subsidies to ensure that interested candidates, especially those from Latin America, would not be automatically excluded from the offer because of the cost. In the end, a third of the students in the programme were able to benefit from grants for half or all the enrolment fees.

A double degree. Another obstacle to access came from the differences between degrees in different countries. Spanish teachers and librarians have three-year degrees, which does not make them eligible for a Master's, whereas graduates in Latin America have usually studied in four or five-year programmes. Taking this into consideration, the UAB allowed three-year graduates to be admitted to this postgraduate degree programme and students could opt to enrol for one year to earn a four-year graduate degree or continue for a second year to obtain the Master's.

Surroundings rich in complementary offers. The Master's was a propitious occasion for becoming more familiar with authors and illustrators, various linguistic accents and ways to recite, read or narrate, as well as benefiting from direct access to some of the key figures in the development of contemporary benchmarks in children's books and reading.

To attain these objectives, the Master's platform was incorporated into a broader internet portal (www.pangea.org/gretel-uab). Each month, a different author contributed a piece created especially for the occasion, audio documents of narrators were posted and news of upcoming lecturers in the conference programme was announced in a forum that ran parallel to the courses. The platform was inaugurated with the interventions of Briton Anthony Browne, Galician Xavier Docampo and French professor Michele Pétit in each one of these three spaces and by the end of the first year, Argentine author Graciela Montes, Mexican narrator Gerald Méndez and professor Emilia Ferreiro, to mention just a few, had taken part as well.

Setting sail with all these balances on board probably explains why the staff of the UAB's Postgraduate School exclaimed whenever they saw us coming, "Oh, that's right - that complicated postgraduate degree."

A diverse crew

The teaching team not only comprised staff from the UAB and the Book Bank, but also an equally numerous third block of specialists outside these two organising institutions. Some came from faraway places,

plataforma del màster es va integrar en un portal més ampli (www.pangea.org/gretel-uab). Allà, cada mes, un autor ha intervingut amb un escrit especialment creat per a l'ocasió, s'han penjat documents amb àudio dels narradors i s'ha donat notícia del conferenciant de torn del programa de conferències amb un fòrum establert paral·lelament als cursos. L'entorn es va inaugurar amb la intervenció del britànic Anthony Browne, el gallec Xavier Docampo i la professora francesa Michèle Pétit en cadascun d'aquests tres espais, i haurà acabat el primer any amb les de l'autora argentina Graciela Montes, el narrador mexicà Gerardo Méndez i la professora Emilia Ferreiro, per citar-ne una mostra.

Probablement, haver-se llençat a la volada de tots aquests equilibris era el que feia dir al personal de l'Escola de Postgraus de la UAB cada vegada que ens veien arribar: «Ai, sí, aquell postgrau tan complicat!».

Una tripulació ben variada

D'entrada, l'equip docent va quedar dividit entre el professorat de la UAB i el del Banco del Libro, però també es va comptar amb un tercer bloc, igualment nombrós, d'especialistes aliens a les dues institucions organitzadores. Alguns han estat de llocs llunyans per a nosaltres, com Xile, Colòmbia o Mèxic, i d'altres han tingut noms més propers i coneguts a casa nostra com el de Teresa Duran o Ana Pelegrin. La impressió recollida és que un projecte com aquest era una necessitat prou sentida, i n'és una mostra el fet que cap de les persones a qui es va proposar participar en aquest primer any va refusar de ser-hi.

Respecte de l'alumnat, cal dir que la demanda va depassar totes les expectatives. Això ens va abocar a una tasca de selecció prou feixuga que va acabar en la tria màxima possible: 32 alumnes. Pertanyien a molts països, exercien diverses professions relacionades amb els llibres infantils i, dins d'una tònica elevada, posseïen un grau divers de consolidació de les seves trajectòries professionals. Saber com acabarien encaixant bibliotecàries madrilenyes, professors d'universitats llatinoamericanes, càrrecs ministerials de les àrees de promoció lectora, mestres mexicanes, editors d'aquí i d'allà o membres del nostre «Consell del llibre infantil i juvenil» era un misteri. Però un misteri ben atractiu i que venia marcat per un indubtable segell de qualitat i experiència professional que esborrava les fronteres entre l'equip docent i l'alumnat.

Una bona travessia

No mentirem si diem que, de fet, el màster no va començar amb bon peu. S'iniciava amb la setmana presencial a Caracas i, mentre alumnes i professors volaven cap allà, es va desplomar el viaducte que uneix

traductors; en segon lloc, per a la familiarització amb accents lingüístics i formes de recitar, llegir o narrar variades; i, en tercer lloc, per a tenir accés directe a algunes de les persones que han sigut clau en el desenvolupament dels marcs de referència actuals sobre la lectura i els llibres infantils.

Per a assolir aquests objectius, la plataforma de màster es va integrar en un portal més ampli (www.pangea.org/gretel-uab). En ell, cada mes, un autor ha intervingut amb un escrit especialment creat per a l'ocasió, se han penjat documents amb àudio dels narradors i se ha donat notícia del conferenciant de torn del programa de conferències mitjançant un fòrum establert paral·lelament als cursos. L'entorn es va inaugurar amb la intervenció del britànic Anthony Browne, el gallec Xavier Docampo i la professora francesa Michèle Pétit en cadascun dels tres espais, i haurà acabat el primer any amb les de l'autora argentina Graciela Montes, el narrador mexicà Gerardo Méndez i la professora Emilia Ferreiro, per citar-ne una mostra.

Probablement, haver-se llançat al vol de tots aquests equilibris era el que feia exclamar al personal de l'Escola de Postgraus de la UAB cada vegada que nos veïen arribar: «¡Ay, sí, aquel postgrado tan complicado!».

Una tripulació variopinta

Per a pronto, el equip docent quedà dividit entre el professorat de la UAB i el del Banco del Libro, però també se comptà amb un tercer bloque, igualment numeroso, de especialistes aliens a les dues institucions organitzadores. Alguns provenien de llocs llunyans per a nosaltres, com Chile, Colòmbia o Mèxic, i altres tenien noms més propers i coneguts en el nostre país, com el de Teresa Duran o Ana Pelegrin. La impressió recollida és que un projecte d'aquest tipus era una necessitat molt sentida, com ho demostra el fet que cap de les persones a qui se li proposà participar en aquest primer any declinà la invitació.

Respecte a l'alumnat, cal destacar que la demanda superà totes les expectatives. Això ens abocà a una ardua tasca de selecció que acabà en la màxima llista possible: 32 alumnes. Pertanyien a molts països, exercien professions diverses relacionades amb els llibres infantils i, dins d'una tònica elevada, posseïen un grau divers de consolidació de les seves trajectòries professionals. Saber com acabarien encaixant bibliotecàries madrilenyes, professors d'universitats llatinoamericanes, càrrecs ministerials de les àrees de promoció lectora, mestres mexicanes, editors d'aquí i de llà o membres del nostre «Consejo del llibre infantil i juvenil», era un misteri. Però un misteri molt atractiu i que venia marcat per un indubtable segell de qualitat i experiència professional que esborrava les fronteres entre el equip

tal com Chile, Colòmbia i Mèxic, i altres venien de més a prop i eren més coneguts en el nostre país, tal com Teresa Duran i Ana Pelegrin. L'impressió que es va recollir és que un projecte d'aquest tipus era molt necessitat, com demostrà el fet que cap dels convidats a participar aquest primer any declinà la invitació.

Per als estudiants, la demanda superà totes les expectatives, cosa que conduí a la selecció del màxim nombre d'estudiants possible: trenta-dos. Venien d'una varietat de països, exercien una gran varietat de professions relacionades amb els llibres infantils i, com a refrescant detall, eren a molt diferents etapes en les seves trajectòries professionals. Intentar descobrir com encaixaven els bibliotecaris de Madrid, els professors d'universitat de Llatinoamèrica, els funcionaris ministerials en àrees de promoció lectora, els mestres de Mèxic, els editors d'aquí i de llà i els membres del nostre Consell del llibre infantil i juvenil a veure com quedaven junts era un misteri, però un misteri molt atractiu i que venia marcat per un indubtable segell de qualitat i experiència professional que esborrava les fronteres entre el professorat i els estudiants.

A good crossing

Estem mentint si diem que les aigües no eren brutes al principi del Màster. La setmana inaugural de les sessions a Caracas començà amb el col·lapse del viaducte que connecta l'aeroport amb la capital de Veneçuela, just quan els estudiants i els mestres estaven volant. Ningú sabia com arribar a la ciutat durant la confusió, així que un sistema de rescut no estava preparat per a les fissures i els parcs naturals per a cada i per totes les visites. Afortunadament, un mal destí es va desviar convenientment i, des d'aleshores, les catàstrofes col·lectives han desaparegut, donant lloc a una harmonia molt productiva.

Els estudiants i el professorat van avaluar el Màster en sis ocasions per a traçar el primer any de creuament i diversos dels motius que van aparèixer en les avaluacions pinten una imatge útil de què va ser l'experiència:

Absorció, ja que les demandes sobtades van omplir a tothom. Les dades estadístiques de la plataforma virtual van mostrar que els estudiants s'hi connectaven a hores inusuals del matí i el professorat hi assistia a les tutorials i al fòrum quan podien treure unes minuts de les seves obligacions rutinàries. Tots els participants van declarar que necessaven més temps en les seves vides per a dedicar-se a la tasca comuna de construir coneixement, cosa que –i aquí cal destacar– va resultar absolutament entremort. Poc a poc, tothom va aprendre a regular el procés; però, com va dir un professor, "ja no em sentia fent res més que connectar-me per a veure com anava el curs" o, com un estudiant exclamà, "Som *a millón* (up to our

l'aeroport amb la capital veneçolana. En aquells moments de confusió, ningú sabia gaire bé com es podria arribar a la ciutat, així que es va haver d'improvisar tot un sistema de rescat de tots i cadascun dels viatgers del màster a través d'avencs i parcs naturals. Afortunadament, aquest mal fat va ser convenientment conjurat i, des de llavors, les catàstrofes col·lectives van desaparèixer per donar pas a una sintonia molt productiva.

Durant aquest primer any, hi ha hagut sis moments d'avaluació del màster per part d'alumnes i professorat. Així doncs, per dibuixar-ne la travessia, podem recórrer a alguns dels significats més repetits en aquestes consultes, ja que el to que ens donen del que ha estat aquesta experiència presenta unes quantes recurrències:

Absorció n'ha estat una. De cop i volta, i de bon inici, l'exigència de la feina va desbordar tothom. Els comptes estadístics que incorpora la plataforma virtual mostraven que els alumnes acabaven entrant a hores intempestives de la matinada, el professorat es trobava enganxat a les tutories i fòrum així que tenia cinc minuts lliures en les seves dedicacions habituals i tothom manifestava que necessitava més temps a les seves vides per a una tasca que, en canvi –i aquesta era la trampa–, es mostrava absolutament apassionant en la construcció compartida de coneixement. A poc a poc, tots plegats vam aprendre a regular el procés, però, com deia una professora: «Yo ya no quería hacer otra cosa en mi vida profesional que entrar a ver cómo iba el tema» o com s'exclama una alumne: «¡Estamos a millón!, como decimos en Venezuela», mentre que una altra arriba a plantejar: «Estoy pensando seriamente en dejar algunos aspectos laborales propios de lado para poder cursar este master adecuadamente».

Calidesa. I és que la dinàmica com a comunitat virtual es va establir ràpidament. L'ordinador –o «la computadora», com vam saber d'immediat que en diuen allà– deixava de semblar un entorn solitari, per produir la sensació d'obrir una porta en una sala plena de gent i soroll. Una alumna diu: «Me sentí realmente conectada a un grupo, pareciera que estábamos en una clase físicamente». I una altra corrobora: «el contenido del master me parece muy interesante, pero también muy bello, tiene un componente emocional que convierte el aprendizaje en una vivencia personal».

Alçada del nivell. La reflexió provocada entorn de les propostes va recollir i potenciar la formació professional que podia pressuposar-se per part del grup creat. Alguns dels treballs van ser penjats en obert a la plataforma i van rebre un munt de visites externes. Els debats sobre lectures o les activitats d'aprenentatge van resultar tan interessants que una de les dificultats de gestió és que ningú es volia perdre res, de



Mercè Arànega

docente y el alumnado.

Una buena travesía

No mentiremos si decimos que, de hecho, el master no empezó con buen pie. Se iniciaba con la semana presencial en Caracas y, mientras alumnos y profesoras volaban hacia allí, se desplomó el viaducto que une el aeropuerto con la capital veneçolana. En aquellos momentos de confusión, nadie sabía muy bien como se podría llegar a la ciudad, así que se tuvo que improvisar todo un sistema de rescate de todos y cada uno de los viajeros del master, a través de quebradas y parques naturales. Afortunadamente, este mal hado fue convenientemente conjurado y, desde entonces, las catástrofes colectivas desaparecieron para dar paso a una sintonia muy productiva.

Durante este primer año, ha habido seis momentos de evaluación del master por parte de alumnos y profesorado. Así pues, para dibujar la travesía, podemos recorrer a algunos de los significados más repetidos en estas consultas, ya que el tono que nos dan de lo que ha sido esta experiencia presenta

necks), as we say in Venezuela”, whereas another reached the point where “I am seriously thinking about putting aside some of my own professional work to be able to pay the attention to the Master’s that it deserves.”

Warmth, since the dynamic of a virtual community was quickly established. The computer no longer felt like a solitary environment; logging on felt like opening a door to a noisy room full of people. One student said, “I felt truly connected to a group. It seemed as if we were physically in a classroom.” And another corroborated, “The programme content is very interesting, as well as beautiful; it has an emotional component that turns learning into a personal experience.”

The advanced level, since reflection on the proposals took into consideration and built on the professional background the group might be expected to have. Some work was posted for the general public on the internet website and received an avalanche of external hits. The debates about reading and learning activities were so interesting



Xavier Nogués per a "Joan Barroer" 1918

manera que es demanava, per exemple, accés als cursos no escolllits, o una professora exclamava en un missatge a la «sala de professors»: «Deixeu-me dir-ho: estic absolutament entusiasmada amb els meus alumnes».

Accés. Un dels problemes en aquest àmbit ha estat la dificultat per tenir accés a la bibliografia o els llibres infantils comentats en determinats llocs i països. Ha calgut, doncs, assegurar un centre de recepció d'aquest material, accessible a l'alumnat de cada lloc. Això ens porta a pensar que, sens dubte, facilitar la difusió d'aquests referents en tot l'espai geogràfic, més que una mera qüestió tècnica d'uns estudis concrets, es converteix en una mena de petita creació d'infraestructures comunes que facilitin la construcció d'una veritable «comunitat de lectors» del sector professional interessat en la lectura per a infants.

Intercanvi. L'experiència de compartir ha estat realment espectacular en diversos

varias recurrencias:

Absorción ha sido una de ellas. De buenas a primeras, el grado de exigencia de la labor desbordó a todo el mundo. Los datos estadísticos que incorpora la plataforma virtual mostraban que los alumnos entraban a horas intempestivas de la madrugada, que el profesorado se encontraba pegado a las tutorías y al foro en cuanto tenía cinco minutos libres en sus dedicaciones habituales y que todo el mundo manifestaba que necesitaba más tiempo en sus vidas para una tarea que, en cambio –y ésta era la trampa–, se revelaba como absolutamente apasionante en la construcción compartida de conocimiento. Poco a poco, todos aprendimos a regular el proceso; sin embargo, como decía una profesora: «Yo ya no quería hacer otra cosa en mi vida profesional que entrar a ver cómo iba el tema» o como exclama una alumna: «¡Estamos a millón!, como decimos en Venezuela», mientras que otra llega a plantear: «Estoy pensando seriamente en dejar algunos aspectos laborales propios de lado para poder cursar este master adecuadamente».

Calidez. Y es que la dinámica como comunidad virtual se estableció rápidamente. El ordenador –o «la computadora», como pronto supimos que lo llaman allí– dejaba de parecer un entorno solitario para producir la sensación de abrir una puerta a una sala llena de gente y ruido. Una alumna dice: «Me sentí realmente conectada a un grupo, pareciera que estábamos en una clase físicamente». Y otra corrobora: «el contenido del master me parece muy interesante, pero también muy bello, tiene un componente emocional que convierte el aprendizaje en una vivencia personal».

Altura de nivel. La reflexión provocada en torno a las propuestas recogió y potenció la formación profesional que podía presuponerse por parte del grupo creado. Algunos de los trabajos fueron colgados en abierto en la plataforma y recibieron una multitud de visitas externas. Los debates sobre lecturas o las actividades de aprendizaje resultaron tan interesantes que una de las dificultades de gestión es que nadie se quería perder nada, de manera que se pedía, por ejemplo, acceso a los cursos no escogidos, o una profesora exclamaba en un mensaje en la «sala de profesores»: «Dejadme que lo diga: estoy absolutamente entusiasmada con mis alumnos».

Acceso. Uno de los problemas en este ámbito ha sido la dificultad para tener acceso a la bibliografía o a los libros infantiles comentados en determinados lugares y países. Así pues, se ha tenido que asegurar un centro de recepción de este material, accesible al alumnado de cada lugar. Ello nos lleva a pensar que facilitar la difusión de estos referentes en todo el espacio geográfico, más que una mera cuestión técnica de unos estudios concretos, se convierte, sin duda, en una especie de pequeña creación de infraestructuras

that one resulting problem was that no one wanted to miss anything and so, for example, students requested access to courses in which they were not enrolled and a professor exclaimed in a message on the virtual "teacher's room" forum, "Let me come right out with it: I am absolutely thrilled with my students."

Access, since some students in certain places and countries found it difficult to gain access to the children's books under discussion or the bibliography; therefore, we created a reception centre for this material that was accessible to students everywhere. This has led us to view facilitating the dissemination of these reference materials in the geographical space as more than merely a technical question involving specific subjects; without a doubt, it became a kind of small network of common infrastructures that helped build a true "community of readers" for specialists in children's literature.

Exchange, since there were several truly spectacular facets of the experience of sharing. One student said, "Reading my colleagues' interesting contributions occasionally takes up so much of my time that I feel trapped in the reflections they prompt. Sometimes I prefer to be selfish and nourish myself with them - they are truly profound and help me find a focus in subjects I am exploring for the very first time, which is why I don't participate actively very much in the forum." Right from the very first week, when we were just getting used to the online platform, the flurry of exchange of recommended articles, readings and stories that were unknown in one country or another began to operate as an enriching, parallel curriculum for everyone involved. The potential generated by these virtual spaces was also interesting to note, e.g., someone in Spain posted news of protests against the threatened closure of the library in Clamart, France. In just a few hours, the protest's diffusion could be traced through library networks, virtual magazines and various mailings made physically visible on both continents solely through our e-mail network's sphere of influence. One might say that here at the Master's virtual headquarters, we have literally seen the world shrink.

The first year concluded as it had commenced, with a week of classroom sessions, this time in Barcelona. Far more people enrolled in this option than in the week in Caracas, for reasons beyond the Master's control. Be that as it may, Catalan literature was now the host, which is why we included visits and explanations on the history of our children's literature, the way local libraries operate or the lines of research conducted here. But we also received in return the testimony of promotion work in underprivileged settings in Latin America, which introduced a note of emotion turned materiality in the classrooms for a few days.

sentits. Una alumna diu: «las interesantes participaciones de mis compañeros a veces me ocupan tanto tiempo de lectura que me veo atrapada en las reflexiones que motivan. A veces prefiero caer en la postura egoísta de nutrirme con ellas, son realmente profundas y me ubican en temas por primera vez explorados por mí. Por eso intervengo poco en el foro.» Ja des de la primera setmana, quan només estàvem exercitant-nos en l'ús informàtic de la plataforma, l'intercanvi d'articles, lectures, títols recomanats de narracions desconeguts d'un o altre país, va començar a funcionar com un currículum paral·lel i enriquidor per a tothom. També ha estat digne de veure's la potència que s'obté amb la creació d'aquests espais. Per exemple, algú, des d'Espanya, va introduir com a notícia la demanda de protesta sobre l'amenaça de tancament de la biblioteca de Clamart a França. En poques hores, el correu del màster va anar fent visible físicament l'itinerari de difusió que obtenia la demanda a través de xarxes bibliotecàries, revistes virtuals i *mailings* diversos dels dos continents tan sols a través del seu espai d'influència. Podríem dir que hem vist com el món es feia petit, literalment, a la seu virtual del màster.

El primer any va acabar tal com s'havia obert, amb una setmana presencial, ara a Barcelona. La gent que va escollir aquesta opció va ser molt més nombrosa que l'assistent a Caracas per raons alienes al màster. Ara, però, la literatura catalana feia d'amfitriona, així que es van incloure visites i explicacions sobre la nostra història del llibre infantil, el funcionament local de les biblioteques o les línies pròpies de recerca. Però també se'ns va contestar amb el testimoni de les tasques de promoció en medis desfavorits de Llatinoamèrica, cosa que va introduir fins i tot un toc d'emoció a les aules, convertides a la materialitat per uns dies.

Noves aigües per davant

En aquests moments del màster és en el seu segon any, dedicat de ple a la recerca. Una de les gràcies d'aquesta etapa, és que, a banda del recorregut previst, es creen i incorporen constantment noves iniciatives sorgides d'una o altra banda. Per exemple, a la setmana presencial del final del primer any els alumnes es queixaren a bastament del poc espai que els havia deixat l'organització per poder debatre entre ells, per poder aprofitar més tota l'experiència que la seva interrelació els havia fet veure que posseïen. És a partir d'aquí que s'han creat tres espais de seminaris autogestionats que segueixen dinàmiques pròpies i que esperem que establiran un nexa de continuïtat entre el màster i els exalumnes que vulguin aplegar-se en aquesta opció. O bé, en un altre exemple, s'ha buscat comptar amb la possibilitat de publicació d'alguns dels treballs de recerca que s'estan realitzant actualment, de manera que els fruits del

comunes que faciliten la construcció de una verdadera «comunidad de lectores» del sector profesional interesado en la lectura para niños.

Intercambio. La experiencia de compartir ha sido realmente espectacular en varios sentidos. Una alumna dice: «las interesantes participaciones de mis compañeros a veces me ocupan tanto tiempo de lectura que me veo atrapada en las reflexiones que motivan. A veces prefiero caer en la postura egoísta de nutrirme con ellas, son realmente profundas y me ubican en temas por primera vez explorados por mí. Por eso intervengo poco en el foro.» Ya desde la primera semana, cuando estábamos tan sólo ejercitándonos en el uso informático de la plataforma, el intercambio de artículos, lecturas, títulos recomendados de narraciones desconocidas en uno u otro país, empezó a funcionar como un currículum paralelo y enriquecedor para todo el mundo. También ha sido digna de ver la potencia que se genera con la creación de estos espacios. Por ejemplo, alguien, desde España, introdujo como noticia la demanda de protesta contra la amenaza de cierre de la biblioteca de Clamart, en Francia. En pocas horas, el correo del master fue haciendo físicamente visible el itinerario de difusión que obtenía la demanda a través de redes bibliotecarias, revistas virtuales y *mailings* diversos de los dos continentes, tan sólo a través de su espacio de influencia. Podríamos decir que hemos visto como el mundo se hacía pequeño, literalmente, en la sede virtual del master.

El primer año acabó tal como se había iniciado, con una semana presencial, esta vez en Barcelona. La gente que escogió esta opción fue mucho más numerosa que la que asistió a Caracas por razones ajenas al master. Fuera como fuese, ahora la literatura catalana ejercía de anfitriona, por lo que se incluyeron visitas y explicaciones sobre nuestra historia del libro infantil, el funcionamiento local de las bibliotecas o las líneas propias de investigación. Pero también se nos respondió con el testimonio de las labores de promoción en medio desfavorecidos de Latinoamérica, lo cual introdujo incluso una nota de emoción en las aulas, convertidas a la materialidad por unos días.

Nuevas aguas por delante

En estos momentos, el master se encuentra en su segundo año, dedicado de pleno a la investigación. Uno de los atractivos de esta etapa, es que, aparte del recorrido previsto, se crean e incorporan constantemente nuevas iniciativas surgidas de uno u otro lado. Por ejemplo, en la semana presencial del final del primer año, los alumnos se quejaron profusamente del poco espacio que les había dejado la organización para poder debatir entre ellos, para poder aprovechar mejor toda la experiencia que su interrelación les



Pep Mntserrat

Uncharted waters ahead

The Master's is now in its second year and fully focussed on research. One of the most appealing aspects of this stage is that new initiatives are constantly arising from one side or the other of the ocean and added to the route we have chartered. For example, in the week of classroom sessions at the end of the first year, students complained profusely about the insufficient amount of time scheduled for open debate among themselves, which would allow them to benefit more fully from all the experience their inter-relationships had made them see they possess. In response, we have created three spaces for self-managed seminars that follow their own dynamics and we hope this option will establish a nexus of continuity between the Master's and ex-students who wish to keep in touch. Another example is our effort to publish some of the research work currently underway, to ensure that the

màster puguin arribar i beneficiar tots els sectors interessats.

D'altra banda, ens trobem ja en el procés de selecció de la segona edició dels estudis. Cal també corregir totes les petites disfuncions i entrebancs que han anat sorgint al llarg d'aquest temps per tal que les ensopegades que hem tingut ens permetin apartar les pedres del camí. Una certa prudència ha refrenat la temptació d'expandir-nos a través de la incorporació organitzativa d'altres institucions, seus presencials en altres països i nombre d'alumnes. Val a dir que tot el muntatge d'aquest projecte ha inclòs des del primer moment la visió d'un treball en xarxa, d'un espai de convergència de recursos sense centres especialment destacats que pretén sumar esforços i facilitar el ressò de la bona feina feta a tants indrets. Però ens ha semblat que calia consolidar allò fet fins ara, mentre s'observa la resistència del curs a coses tan senzilles, per exemple, com el canvi de les persones participants.

La Zully, una de les nostres alumnes més joves, repeteix sovint a les seves avaluacions: «simplemente genial». Ens fa somriure. Tant de bo! I tot i així, és cert que, com en el cas d'altres iniciatives actuals –la d'aquesta revista *ooohéee*, sense anar més lluny–, s'ha triat situar-se en la trajectòria ambiciosa de l'obra *ben feta* que ens ha ofert la nostra tradició. El propòsit de ser tan efectius com es pugui en el progrés de la lectura infantil d'arreu és el que ens manté en aquesta recerca d'aliances compartides i d'assaig de noves fórmules. En aquesta ruta, no hi ha gaire més brúixoles. ♦♦

había hecho ver que poseían. Es por ello que se han creado tres espacios de seminarios autogestionados, que siguen dinámicas propias y que esperamos que establezcan un nexo de continuidad entre el master y los ex-alumnos que deseen reunirse en esta opción. O bien, en otro ejemplo, se ha buscado contar con la posibilidad de publicación de algunos de los trabajos de investigación que se están realizando actualmente, de manera que los frutos del master puedan llegar y beneficiar a todos los sectores interesados.

Por otro lado, nos encontramos ya en el proceso de selección de la segunda edición de los estudios. Habrá que corregir también todas las pequeñas disfunciones y obstáculos que han ido surgiendo a lo largo de este tiempo para que los tropezones que hemos sufrido nos permitan apartar las piedras del camino. Una cierta prudencia ha refrenado la tentación de expandirnos a través de la incorporación organizativa de otras instituciones, sedes presenciales en otros países y mayor número de alumnos. Cabe señalar que todo el montaje de este proyecto ha incluido desde el primer momento la visión de un trabajo en red, de un espacio de convergencia de recursos sin centros especialmente destacados que pretende sumar esfuerzos y facilitar el eco de la buena labor llevada a cabo en tantos sitios. Pero nos ha parecido que debíamos consolidar lo realizado hasta ahora, mientras observamos la resistencia del curso a cosas tan simples como, por ejemplo, el cambio de las personas participantes.

Zully, una de nuestras alumnas más jóvenes, repite a menudo en sus evaluaciones: «simplemente genial». Nos hace sonreír. ¡Qué! Ya así, es cierto que, tal como en el caso de otras iniciativas actuales –la de esta revista *ooohéee*, sin ir más lejos–, hemos escogido situarnos en la ambiciosa trayectoria de la obra *bien hecha* que nos ofrece nuestra tradición. El propósito de ser tan efectivos como sea posible en el progreso de la lectura infantil en todo el mundo es lo que nos mantiene en esta búsqueda de alianzas compartidas y de ensayo de nuevas fórmulas. Para esta ruta, no existen muchas otras brújulas. ♦♦

fruits of the Master's reach and benefit all interested sectors.

Furthermore, we are now in the selection process for the programme's second year. All the small malfunctions and obstacles that cropped up along the way will have to be corrected to clear away the stones in our path. A certain prudence has checked the temptation to expand by including other institutions, physical sites in other countries and more students. Mounting this project has been a group effort from the very outset, a space where resources could converge without any institution in particular standing out, an attempt to join forces and make it easier for the good work carried out in so many places to resonate. Yet it seemed to us that we should consolidate what we have accomplished up to now, while observing the course's resistance to such simple things as the change in participants, for example.

Zully, one of our youngest students, wrote "Simply brilliant!" in her evaluations time after time, which brought smiles to our faces. That's what we aspire to. And even so, it is also true that we have chosen to align ourselves with the ambitious trajectory of good work our tradition offers us, as we have in other initiatives underway; one needs seek no further than this very magazine, *ooohéee*. The goal of being as effective as possible in advancing children's literature all over the world is what sustains us in this quest for shared alliances and experimentation with new formulas. There are very few other compasses available to help chart this route. ♦♦



EL MÀSTER EN XIFRES

3 institucions organitzadores,
7 institucions i editorials patrocinadores,
L'únic curs de postgrau universitari amb suport de la International
Board on Books for Young People (IBBY)

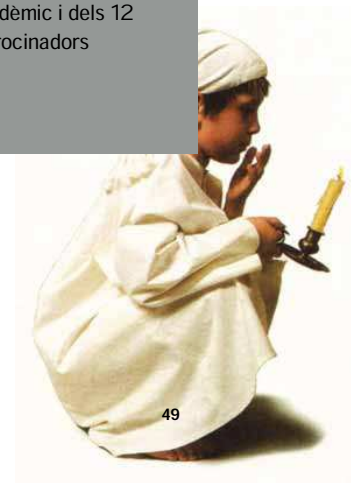
Equip docent			
Professorat:	30	9 països	Amèrica del Nord, del Sud i Europa.
Conferenciants:	7	6 països	Amèrica del Nord, del Sud i Europa.
Autors	7	7 països	Amèrica del Nord, del Sud i Europa.
Narradors	6	6 països	Amèrica del Nord, del Sud i Europa.
Total	51	11 països	Amèrica del Nord, Amèrica del Sud i Europa.
Coordinadores	4	Barcelona, Caracas, Madrid	

Alumnat				
Preinscrits 120	Seleccionats 32	Becats des del Màster 8	10 països	Amèrica del Nord, del Sud, Àsia i Europa

Indicadors d'impacte				
107 persones involucrades repartides en diferents institucions i països	Més de 350 sol·licituds d'informació	Més de 500 persones en el mailing list d'actualitzacions de GRETEL	Entre 100 i 300 visitants a cada ítem penjat a la plataforma en obert	Sol·licituds des de nous països: Japó, Iran, Nova Zelanda, França, etc.

Oferta docent				
27 cursos (comuns, optatius, tallers i monogràfics)	4 itineraris optatius: Edició, Crítica, Docència, Promoció	4 tipus de pràctiques externes Visites Programa de conferències	6 avaluacions sobre el màster durant el primer any	2 títols: diplomatura /màster
1 treball de recerca tutoritzat				

Oferta oberta de la plataforma virtual			
Autors, narradors, notícia i bibliografies dels conferenciants convidats del mes a <i>Asòmate al Màster</i>	Apartat d'accés a treballs elaborats pels alumnes a <i>Made in Gretel</i>	Fòrums i notícies	Enllaços UAB Enllaços a webs d'interès acadèmic i dels 12 patrocinadors



Fotografies de Pere Formiguera per a "El Petit Polzet"



EL MASTER EN CIFRAS

3 instituciones organizadoras,
7 instituciones y editoriales patrocinadoras,
El único curso de postgrado universitario con apoyo de la International
Board on Books for Young People (IBBY)

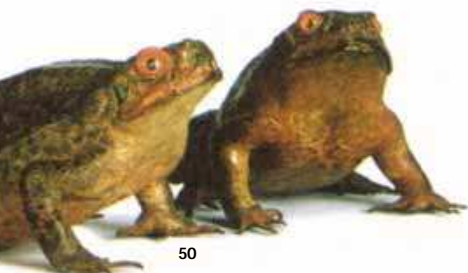
Equipo docente			
Profesorado	30	9países	América del Norte, del Sur y Europa.
Conferenciantes:	7	6países	América del Norte, del Sur y Europa.
Autores	7	7 países	América del Norte, del Sur y Europa.
Narradores	6	6países	América del Norte, del Sur y Europa.
Total	51	11 países	América del Norte, América del Sur y Europa.
Coordinadoras	4	Barcelona, Caracas, Madrid	

Alumnado				
Preinscritos 120	Seleccionados 32	Becados desde el Master 8	10países	América del Norte, del Sur, Asia y Europa

Indicadores de impacto				
107 personas involucradas repartidas en diferentes instituciones y países	Más de 350solicitudes de información	Más de 500personas en el mailing list de actualizaciones de GRETEL	Entre 100y 300visitantes en cada ítem colgado en la plataforma en abierto	Solicitudes desde nuevos países: Japón, Irán, Nueva Zelanda,Francia, etc.

Oferta docente				
27 cursos (comunes, optativos, talleres y monográficos)	4itinerarios optativos: Edición Crítica Docencia Promoción	4tipos de prácticas externas Visitas Programa de conferencias	6evaluaciones sobre el master durante el primer año	2títulos: diplomatura /master
1 trabajo de investigación tutorizado				

Oferta abierta de la plataforma virtual			
Autores, narradores, noticia y bibliografías de los conferenciantes invitados del mes en <i>Asómate al Master</i>	Apartado de acceso a trabajos elaborados por los alumnos en <i>Made in Gretel</i>	Foros y noticias	Enlaces UAB Enlaces a webs de interés académico y de los 12 patrocinadores



THE MASTER'S PROGRAMME IN FIGURES

3 organising institutions
7 publishing-house and institutional sponsors
The only postgraduate university programme endorsed by the International Board on Books for Young People (IBBY)

Teaching Staff			
Teaching staff	30	9 countries	North and South America and Europe
Conference speakers	7	6 countries	North and South America and Europe
Authors	7	7 countries	North and South America and Europe
Narrators	6	6 countries	North and South America and Europe
Total	51	11 countries	North and South America and Europe
Coordinators	4	Barcelona, Caracas, Madrid	

Students				
Applicants: 120	Selected: 32	Grants awarded for the Master's: 8	10 countries	North and South America, Asia and Europe

Impact Indicators				
107 people involved from various institutions and countries	Over 350 requests for information	Over 500 people on GRETEL's mailing list	Between 100 and 300 hits on each item posted on the open platform	Admission applicants from new countries: Japan, Iran, New Zealand, France, etc.

Educational Offer				
27 courses (core, optional, workshops and monographs)	4 optional itineraries: Publishing Criticism Teaching Promotion	4 types of in-house internships Visits Conference programmes	6 programme evaluations during the first year	2 degrees: Graduate / Master's
1 tutor-supervised research paper				

Available on the Open Virtual Platform			
Authors, narrators, news and bibliographies of monthly conference speakers at <i>Asómate al Master's</i>	A space for displaying student work at <i>Made in Gretel</i>	Forums and news	Links to the UAB Links to the 12 sponsor websites and others of academic interest



Cèlia Viñas

Xulio Ricardo Trigo

Cèlia Viñas

(Palamós, 1915 – Almeria, 1953) va estudiar filosofia i lletres a Barcelona. Va escriure poesia, teatre, narrativa i textos memorialístics, i dins de la seva obra hi ha una bona part dedicada al públic infantil. Del seu pas per Mallorca durant la seva joventut li va quedar la memòria i el magisteri d'escriptors com Bartomeu Rosselló-Pòrcel i Josep Maria Llompart. També des de molt jove pren contacte amb els ambients teatrals, un gènere que l'apassionava i al qual dedicaria moltes energies, com a autora i com a directora de grups juvenils en la seva etapa almeriense.

El 1943 es trasllada a Almeria després de guanyar una càtedra de literatura. En aquesta ciutat encara existeix un institut i una tertúlia que porten el seu nom, la qual cosa ens dona notícia de la intensa petjada que hi va deixar, tant amb la seva obra literària com amb el seu tarannà pedagògic, del tot avançat a la seva època. Les circumstàncies de la postguerra i la seva residència a Andalusia la van dur a escriure bona part de la seva obra en castellà.

Durant la dècada dels 50 participa en l'antologia *Els poetes insulars de postguerra* (1951), i publica a la seva estimada Mallorca, a l'editorial Moll, el llibre de poemes en català *Del foc i la cendra* (1953), un conjunt de textos de joventut i de maduresa que destaca entre la poesia de l'època. També escriu textos memorialístics, com ara *De esto y aquello*, publicat de manera pòstuma a Almeria el 1995. El crític Francisco Galera Nogales ha escrit un excel·lent treball sobre l'autora: *Vida y obra de Celia Viñas* (1991). Va deixar dues novel·les inèdites.

Celia Viñas

(Palamós, 1915 – Almería, 1953) estudió Filosofía y Letras en Barcelona. Escribió poesía, teatro, narrativa y textos memorialísticos, y una gran parte de su obra está dedicada al público infantil. De su paso por Mallorca durante su juventud le quedó el recuerdo y el magisterio de escritores como Bartomeu Rosselló-Pòrcel y Josep Maria Llompart. También desde muy joven entra en contacto con los ambientes teatrales, un género que la apasionaba y al que dedicaría muchas energías, como autora y como directora de grupos juveniles en su etapa almeriense.

En 1943 se traslada a Almería tras ganar una cátedra de literatura. En esta ciudad aún existe un instituto y una tertulia que llevan su nombre, lo cual nos da noticia de la intensa huella que dejó, tanto con su obra literaria como con su talante pedagógico, totalmente avanzado a su época. Las circunstancias de la posguerra y su residencia en Andalucía la llevaron a escribir buena parte de su obra en castellano.

Durante la década de los 50 participa en la antología *Los poetas insulares de posguerra* (1951), y publica en su estimada Mallorca, en la editorial Moll, el libro de poemas en catalán *Del foc i la cendra* (1953), un conjunto de textos de juventud y de madurez que destaca entre la poesía de la época. También escribe textos memorialísticos, como *De esto y aquello*, publicado de forma pòstuma en Almería en 1995. El crítico Francisco Galera Nogales ha escrito un excelente trabajo sobre la autora: *Vida y obra de Celia Viñas* (1991). Dejó dos novelas inèdites.

Celia Viñas

(Palamós, 1915 – Almeria, 1953) studied the Arts in Barcelona. As a writer of poetry, theatre, narrative and memoir texts, much of her work targets children. The time she spent in Mallorca as a youth would leave her with the memory and mastery of writers such as Bartomeu Rosselló-Pòrcel and Josep Maria Llompart. At a very young age she would also come into contact with the world of theatre, a genre that she adored. Moreover, she devoted a great deal of her energy to the theatre, as both a writer and director of youth theatre groups during her residence in Almeria.

Having earned a position as a senior professor in literature, she would move to Almeria in 1943. To this day the city still has a secondary school and a literary circle named after her, thus bearing witness to the intense mark that she left behind, through both her literary work as a writer and her disposition as an educator that was totally ahead of her time. Given the circumstances of the post-civil-war period in Spain and her residence in Andalusia, she would publish much of her work in Spanish.

In the 1950s she contributed to the anthology *Los poetas insulares de posguerra* (Island Poets of the Post-war Period) (1951), as well as publishing a book of poetry in Catalan titled *Del foc i la cendra* (Of Fire and Ash) (1953). Printed in her beloved Mallorca by the Balearic publishing house Moll, this book features a collection of texts about youth and adulthood that stand out among the poetry of her time. She also wrote memorial texts, such as *De esto y aquello* (About This and That), which was posthumously published in Almeria in 1995, and left behind two unpublished novels. Literary critic Francisco Galera Nogales has written an excellent book on the writer, titled *Vida y obra de Celia Viñas* (The Life and Work of Celia Viñas) (1991).